

Jaap van Harlingen

Komt uit het onderwijs, woont in Krommenie. Coördineert de vrijwilligersgroep bij Fort Krommeniedijk.

Jaap van Harlingen: Door de open verbinding met zee is een bijzonder landschap ontstaan

Wat heeft hij met het Oer-IJ

‘Na mijn pensionering was er tijd voor de verdieping in de geschiedenis van het landschap. Ik zat in een werkgroep en die wilde dat een deel van Laag Holland met daarin ook het Oer-IJ een Geopark zou worden; dat is een internationale erkenning voor een gebied met een unieke geologische, archeologische, ecologische en culturele waarde. Het is er nog niet van gekomen, maar het kan nog steeds.’

‘De provincie Noord-Holland benoemde wel het Alkmaarder- en Uitgeestermeer tot aardkundig monument. Op verzoek hebben we toen in Fort bij Krommeniedijk een feestelijke opening en rondleidingen georganiseerd en een expositie ingericht. Fort bij Krommeniedijk is onderdeel van de Stelling van Amsterdam, een serie van verdedigingswerken, aangelegd rond 1900. De expositie en rondleidingen waren zo interessant dat we dat daarna voor een breder publiek zijn blijven doen. Zo ben ik in contact gekomen met het fort.’

„Nu coördineer ik hier de vrijwilligersgroep van 35 man. We doen van alles; landschapsonderhoud, educatie, evenementen. Zelfstudie en onderzoek hebben me steeds enthousiaster gemaakt. Het Oer-IJ heeft hier het landschap getekend. De krekestructuur is tot vlak bij het fort nog steeds aanwezig. Een verhaal apart is de rol die de Crommenije in de vroege Middeleeuwen speelde. De Zuiderzee had via deze veenstroom toen een rechtstreekse verbinding via het Wijkermeer met de noordelijker gelegen meren zoals de Schermer. In deze veenstroom traden heftige getijdenbewegingen op. Ik heb ontdekt dat hier voor de deur een brede getijdengeul stroomde van zeker zeven meter diep.’

Wat is er nog van te zien

„Door de aanvankelijk open verbinding met zee is in de loop van de tijd een bijzonder en gelaagd en gevarieerd landschap ontstaan. Brak zilt grondwater zorgt nog steeds voor een bijzondere specifieke flora. Daar komt nog bij dat voor de aanleg van het fort zand uit de haven in IJmuiden is aangevoerd. Met treintjes over een smalspoor vanaf de Nauernasche Vaart. Dus bloeit hier slangenkruid, een typische duinplant. En het zandkool, dat wij rucola noemen, staat er zomaar tussen de straatstenen. Biologen kijken hier hun ogen uit. Vooral door de aanwezigheid van bijzondere paddenstoelen. Ze hebben 12 rode-lijst-soorten gespot.’

„Het veenweidelandschap werd vroeger om militair strategische redenen onder water gezet om de vijand op afstand te houden, nu is er elk voorjaar gedurende zo’n vijf weken weer inundatie hier, maar dan ten behoeve van de vogels. Scholeksters, Kieviten, tureluurs en vooral grutto’s. Door de nattigheid, die dan optreedt, komen de wormen massaal omhoog en vinden de trekvogels hier niet alleen rust, maar ook een gedekte tafel. Dan zitten er zomaar 2000 van die mooie grutto’s bij elkaar.’

Hoe moeten we met dit gebied omgaan

‘Het fort en de omgeving is nu eigendom van Landschap Noord-Holland. Voor het verlandingsgebied langs de Crommenije hebben we vooral met een eigenaar als Staatsbosbeheer te maken. Er zijn nog veel onzekerheden over de toekomst. Zowel voor wat betreft het fort dat in verval raakt, als voor het natuurbeheer waarvoor steeds minder geld beschikbaar komt. We hopen maar dat er serieus rekening wordt gehouden met de kwaliteit en bijzondere geschiedenis van dit gebied. Achter alles wat je hier ziet schuilt een bijzonder verhaal. Als wij de gelegenheid krijgen dat te kunnen vertellen, valt er voor de mensen uit de buurt in het Oer-IJ gebied nog heel veel te ontdekken.’

www.fortbijkrommeniedijk.nl

(Eerder gepubliceerd in Nieuwsblad De Kennemer)